

«ՀՐԱԶԴՆԻ Ե. ԱՐՈՎՅԱՆԻ ԹԻՎ 1 ԱՎԱԳ ԴՊՐՈՑ» ՊՈԱԿ

ԱՎԱՐՏԱԿԱՆ ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔ

Թեմա՝ Ուսուցչի դերը սովորողի մասնագիտական կողմնորոշման գործում

Հեղինակ՝ Խոսրովյան Անժելա

Առարկա՝ Հայոց լեզու և գրականություն

Ուսումնական հաստատություն՝ Հրազդանի **N2** հիմն. դպրոց

Հրագրան 2023

Բովանդակություն

Ներածություն	3
1.1 Ուսուցչի դերը սովորողների մասնագիտական կողմնորոշման գործում	5
1.2 Դասավանդման ոլորտում դպրոցականների մասնագիտական ուղղորդման ձևերը	8
1.3 Դպրոցականների մասնագիտական ուղղորդում արտադասարանական գործունեության մեջ	10
Եզրակացություն	16
Գրականության ցանկ	18

Ներածություն

Ժամանակակից պայմաններում տեղի է ունենում մասնագիտությունների փոփոխություն, փոխվում է բնակչության զբաղվածության աստիճանը, տեղի է ունենում մասնագիտական գործունեության բազմաթիվ տեսակների ինտելեկտուալացում, ուստի դժվար է աշխատառու կադրերի գարգացման կանխատեսումը: Միևնույն ժամանակ, դպրոցի շրջանավարտների հաջող մասնագիտական կողմնորոշումը դառնում է նրանց հետագա հաջողության գրավականը: Ըստ որո՞հ հետազոտությունների՝ դպրոցի աշակերտների մոտ 50%-ը չի կապում իրենց մասնագիտության ընտրությունը իրական հնարավորությունների հետ, 67%-ը պատկերացում չունի աշխատանքային պարտականությունների էության մասին:

Նման անձին բնորոշ է ինքն իրենից դժգոհությունը, ցածր ինքնագնահատականը, որոշումներ կայացնելու անկարողությունը և հուզական լարվածությունը:

Այսօր դպրոցի կարևորագույն խնդիրներից է դպրոցականներին տեղեկատվական, հոգեբանական և մանկավարժական աջակցություն ցուցաբերել մասնագիտական կողմնորոշման հարցում:

Մասնագիտական կողմնորոշումը պահանջում է ուսուցչի հատուկ աշխատանք և դասերի ժամին և արտադասարանական պարապմունքների ժամանակ: Սովորողների մասնագիտական կողմնորոշումը ներառում է հոգեբանական և մանկավարժական համապարփակ աջակցության իրականացում, որն ուղղված է մասնագիտության ընտրության իրազեկմանը և հիմնավորվածությանը:

Ուսուցչի մասնագիտական ուղղորդումը ներառում է աշխատանքի հետևյալ ոլորտները՝ վերլուծական և ակտիվացիոն, կրթական, խորհրդատվական, կազմակերպչական:

Ուսումնասիրության նպատակն է մշակել հիմնական դպրոցի աշակերտների մասնագիտական ուղղորդման մեթոդիկա:

Առաջադրված նպատակին համապատասխան՝ ձևակերպված են հետազոտության հետևյալ խնդիրները.

- վերանայել և վերլուծել հոգեբանական, մանկավարժական և հատուկ գրականություն սովորողների մասնագիտական կողմնորոշման խնդրի վերաբերյալ,
- սովորողների հետ աշխատելու ուղեցույցներ մշակել, նպաստել մասնագիտական կրթության զարգացմանը,
- փորձարկել և ուսումնասիրել մշակված մեթոդաբանական առաջարկությունների արդյունավետությունը:

Հետազոտության ընթացքում օգտագործվել են հետևյալ մեթոդները:

- վերլուծություն
- դիտարկման մեթոդ

1.1 Ուսուցչի դերը սովորողների մասնագիտական կողմնորոշման գործում

Փամանակակից տնտեսական և սոցիալական փոփոխականությունը, ինչպես նաև տեխնոլոգիական առաջընթացը բարձր պահանջներ են դնում դպրոցի շրջանավարտների վրա: Շուկայական հարաբերությունները փոխել են աշխատանքային գործունեության բնույթն ու հիմնական նպատակները, ինչը հանգեցրել է աշխատանքի ինտենսիվությանը՝ պահանջելով բարձր պրոֆեսիոնալիզմ և պատասխանատվություն:

Ապագա մասնագիտության ընտրությունը հաճախ կատարվում է արդեն հիմնական դպրոցի բարձր դասարաններում, երբ հնարավոր է դառնում ընտրել կոնկրետ կրթական ուղի: Այնուամենայնիվ, կրթական դպրոցների շրջանավարտների շատ փոքր տոկոսն իսկապես կապում է իր պատրաստվածությունը ապագա մասնագիտության հետ:

Մասնագիտության ընտրության հարցում կարևոր դեր է խաղում դպրոցական կրթությունը, որտեղ իրականացվում է սովորողների անհատականության առաջնային սոցիալականացումը, որի հիմնական խնդիրներից մեկը հետագա մասնագիտական գործունեության բնագավառի գիտակցված ընտրությունն է:

Մասնագիտություն ընտրելը մարդու որոշումն է ապագա աշխատանքային գործունեության ընտրության վերաբերյալ՝ ով դառնալ, սոցիալական որ խմբին պատկանել, ում հետ աշխատել: Բացի այդ, մասնագիտական ինֆորմացիան մարդու կյանքի հանապարհի անենակարևոր իրադարձություններից է:¹

Մասնագիտական ինֆորմացիան ընդգրկում է անձի մասնագիտական գործունեության ողջ ժամանակահատվածը և ներառում է հետևյալ փուլերը.

- 1) մասնագիտության առաջնային՝ մասնագիտությունների աշխարհի մասին տարբերակված պատկերացումներ, այս տեսակի մասնագիտության համար անհրաժեշտ ներքին ռեսուրսների իրավիճակային պատկերացում,
- 2) մասնագիտական ինֆորմացիան փուլ
- 3) մասնագիտական ուսուցում՝ իրականացվում է դպրոցական կրթություն ստանալուց հետո՝ ընտրած մասնագիտությունը տիրապետելու համար,
- 4) մասնագիտական հարմարվողականություն՝ անհատական գործունեության ուրիշ ձևավորում,
- 5) աշխատանքում ինֆեռաբացում՝ մասնագիտական աշխատանքի հետ կապված ակնկալիքների կատարումը կամ չկատարումը:

Այսպիսով, սովորողները սկսում են մտածել ապագա մասնագիտություն ընտրելու մասին դպրոցական առարկաների ուսումնասիրման գործընթացում: Ուստի ուսուցչի առջև բարդ խնդիր է դրված՝ ողջ կյանքի ընթացքում սովորելու ընդունակ անհատականության ձևավորում և զարգացում: Իսկ դա իր հերթին շտկում է ուսումնական գործընթացի խնդիրներն ու պայմանները, որի հիմքում ընկած են աշակերտի անհատականությունը զարգացնելու գաղափարները: Արդյունքները ձեռք են բերվում սովորողների նկատմամբ աշակերտակենտրոն մոտեցման միջոցով: Այսպիսով, զարգանում են դպրոցականների ինտելեկտուալ և ստեղծագործական կարողությունները, սովորողների ինֆեռաբացման, ինֆուրույն կարևոր որոշումներ կայացնելու կարողությունը:²

Մասնագիտական կողմնորոշման ուսուցչի աշխատանքի հիմնական ձևերն են.

¹ Иовайша, Л. А. Проблемы профессиональной ориентации школьников: пер. с лит. – М.: Педагогика, 2011. – С. 37.

² Рыженкова, Н. Формирование личностных, предметных и метапредметных результатов обучения по предметам естественно-математического и технологического циклов посредством предпрофильной и профильной подготовки обучающихся: сборник материалов стажировки: ЧИППКРО, 2016. – 76 с.

- 1) գրույցներ ուսումնասիրվող նյութի հետ կապված մասնագիտությունների մասին,
- 2) գործնական բովանդակությամբ տարբեր տեսակի խնդիրների լուծում,
- 3) մասնակցությունը օլիմպիադաներին, գիտական և գործնական գիտաժողովներին,
- 4) մասնակցությունը ավագ դպրոցի սովորողների աշխատանքներին,
- 5) էֆսկուրսիաներ ձեռնարկություններ,
- 6) լավագույն փորձի ցուցադրումներ,
- 7) հանդիպումներ մասնագետների հետ,
- 8) թեմատիկ մասնագիտական ցուցահանդեսների անցկացում և դրանց մասնակցություն:

Աշխատանքի ձևերը որոշվում են առաջին հերթին սովորողների տարիքային առանձնահատկություններով, ինչպես նաև պարապմունքների տեսակով:

Ուսուցչի կողմից աշակերտի մասնագիտական ուղղվածության համալիր հոգեբանական և մանկավարժական աջակցության իրականացումը ենթադրում է կատարելով հետևյալ գործառույթները.

- ախտորոշիչ- բացահայտելով սովորողների պլաններն ու մտադրությունները, նրանց հետաքրքրությունները, հակումները, մոտիվները, մասնագիտություն ընտրելու պատրաստականությունը:
- մարտավարական- լրացուցիչ կրթական ծրագրի նախագծում, հաշվի առնելով մասնագիտական ուղղորդման ասպեկտները, բացահայտելով մասնագիտական ուղղորդման հնարավորությունները լրացուցիչ կրթության ուղղությամբ:
- գործնական – մասնագիտական իրական ուղղորդման գործունեություն լրացուցիչ կրթական ծրագրի իրականացման գործընթացում.
- վերլուծական – մասնագիտական ուղղորդման գործունեության վերլուծություն, ներառյալ հեզբուտում, լրացուցիչ նյութերի պատրաստում, հաշվետվություն և առաջացած խնդիրների ըմբռնում:³

Որպես լրացուցիչ ընդհանուր զարգացման ծրագրերի ուսուցման մաս՝ մենք սովորողների հետ կիսում ենք ուսուցչի մասնագիտական ուղղորդման աշխատանքի բաղադրիչները.

- ծանոթացում մասնագիտությանը և այն ներկայացնող պահանջներին,
- սովորողի հետ ֆիննարկում մասնագետի գործունեության բովանդակության և արդյունքի մասին, դրանց արտացոլումը լրացուցիչ կրթության շրջանակներում, առաջադրված խնդիրների և ստացված արդյունքի համեմատությունը,

³ Рыженкова, Н. Формирование личностных, предметных и метапредметных результатов обучения по предметам естественно-математического и технологического циклов посредством предпрофильной и профильной подготовки обучающихся: сборник материалов стажировки: ЧИППКРО, 2016. – 76 с.

- սովորողի զարգացման անհատական ուղու կառուցում, կրթության հնարավոր ուղիների բացահայտում:

Ուսուցչի հատուկ ուշադրությունը մասնագիտական կողմնորոշման մեջ պահանջում է աշակերտի առկա և առաջացող սուբյեկտիվ փորձը, ներառյալ անձնական արժեքները, վերաբերմունքը և կարծրատիպերը: Սովորողների սուբյեկտիվ փորձը ձևավորվում է սեփական գործունեության վերլուծության գործընթացում՝ սահմանելով հեռանկարներ և կենտրոնանալով անձնական, կրթական և մասնագիտական արդյունավետության վրա:

1.2 Դասավանդման ոլորտում դպրոցականների մասնագիտական ուղղորդման ձևերը

Դպրոցականների մասնագիտական ուղղորդման խնդիրներին նվիրված մանկավարժական և մեթոդական գրականության վերլուծությունը հնարավորություն տվեց առանձնացնել կիրառվող ձևերի և մեթոդների լայն տեսականի: Մասնավորապես, ուսումնական գործընթացում սովորողների մասնագիտական ուղղորդման նպատակով օգտագործվում են բիզնես խաղեր, գրույցներ մասնագետների հետ, կազմակերպվում են էֆսկուրսիաներ և այլն: Դիտարկենք դրանք ավելի մանրամասն:

Կախված մասնակիցների թվից՝ առանձնանում են մասնագիտական ուղղորդման աշխատանքի անհատական հետևյալ ձևերը

- անհատական, կոնկրետ սովորողի հետ, օրինակ, գրույց, խորհրդատվություն, անհատական ախտորոշում
- աշխատել խմբի հետ, օրինակ՝ դաս, խաղ, գրույց, խմբային ախտորոշում, սեմինար, թրեյնինգ;
- աշխատել մեծ թվով սովորողների հետ, օրինակ՝ միջդպրոցական տեղեկատվական միջոցառումներ, ուսումնական հաստատությունների շնորհանդեսներ, ուսումնական վայրերի տոնավաճառներ:⁴

Կան նաև մասնագիտական ուղղորդման աշխատանքի պասիվ ձևեր (կրթական ուղղություն)՝

- Զրույցներ, դասախոսություններ, տեսանյութերի դիտում,
- Մասնագիտական խորհրդատվություն սովորողների համար,
- Սովորողների ստեղծագործական աշխատանքների ցուցահանդեսներ:

Մասնագիտական ուղղորդման ակտիվ ձևեր՝

⁴ Пряжников Н.С. Активизирующая профконсультация: теория, методы, программы. - Академия, 2014

- Սովորողների էֆեկտիվությունը բարձրագույն ուսումնական հաստատություն՝ էֆեկտիվությունը կազմակերպում դեպի ուսումնական հաստատություն, որտեղ կարող եմ տեսնել ապագա ուսման իրական պայմանները, ծանոթանալ ֆուլ էջի պատմությանը, շփվել սովորողների հետ:
- Դերային խաղերի օգտագործումը մասնագիտական ուղղորդման համար: Խաղի միջոցով սովորողներին հնարավորություն է տրվում «սիմուլյացիա անել», վերլուծել և խաղալ կյանքի այն իրավիճակները, որոնք կարող են առաջանալ իրական կյանքում: Նման խաղերի մասնակցելով՝ երեխաները բացահայտում են իրենց տաղանդները, սովորում արտահայտել իրենց մտքերը, զարգացնել հոկտորական հմտությունները և շատ ավելին:
- Թեմատիկ շաբաթ «Մեր ընտրած հանապարհները»: Այս շաբաթվա շրջանակներում կարող են անցկացվել մրցույթներ,
- Ընտանեկան մասնագիտական ծառ;
- Ստեղծագործություն և շարադրություն մասնագիտության մասին և այլն:⁵

1.3 Դպրոցականների մասնագիտական ուղղորդում արտադասարանական գործունեության մեջ

Եթե մարդու կյանքում ինչ-որ իրադարձություն հակասագրական է, ապա դա մասնագիտության ընտրությունն է:
Ն. Չերնիշևսկի

Դպրոցական ծրագիրը միշտ չէ, որ թույլ է տալիս բացահայտել այն նյութի ամբողջական բովանդակությունը, որն անհրաժեշտ է մասնագիտական ուղղորդման համար: Դասից դուրս մենք ավելի շատ հնարավորություններ ունենք և կարող ենք խորանալ խնդրահարույց հարցերի մեջ: Բացի այդ, արտադասարանական աշխատանքի ընթացքում մենք կարող ենք բացահայտել մասնագիտական ուղղորդման

⁵ Пряхников Н.С. Активизирующая профконсультация: теория, методы, программы. - Академия, 2014

թեմաներ, որոնք առավել հետաքրքիր են երեխաներին: Մենք հնարավորություն ունենք դպրոցականներին ծանոթացնել ձեռնարկատերերի, գործարարների, ներդրողների գործունեությանը և բացահայտել ֆինանսական ազատության հայեցակարգը: Իհարկե, այս հարցերը կառաջանան նաև դպրոցական ծրագրի դասավանդման ժամանակ, սակայն արտադասարանական միջոցառումներում դրանք կարելի է շատ ավելի լայնորեն բացահայտել:

Դիտարկենք արտադասարանական աշխատանքի մեկ Օրինակ, որը ես կիրառել եմ 9-րդ դասարանի աշակերտների շրջանում:

Մասնագիտական կողմնորոշմանը նվիրված գրույցի ժամ: Այս միջոցառումը անցկացրեմ եմ տարվա երկրորդ կիսամյակում իններորդ դասարանում, երբ սովորողներից շատերն արդեն կատարել են իրենց մասնագիտական ընտրությունը:

Նպատակը կայանում էր հետևյալում. ընդլայնել երեխաների ըմբռնումը մասնագիտությունների աշխարհի, մասնագիտական կողմնորոշման մասին, խրախուսել երեխաներին մասնագիտության ինֆորմալիզացիայի և պատասխանատու ընտրության, աշխատաշուկայում ակտիվ դիրք գրավելու, իրենց կյանքի նպատակների և առաջնահերթությունների սահմանմանը, ինֆորմացիայի, ինֆրագրագամանը:

Աշխարհում ավելի քան 55 հազար մասնագիտություն կա: Մենք գրույցի ժամին խոսել ենք այն մասին, թե ինչպես ճիշտ մասնագիտական ընտրություն կատարել:

Որպեսզի մարդուն հեշտ լինի մասնագիտության ընտրությունը, գիտնականները դրանք բաժանեցին 5 տեսակի՝ կախված աշխատանքի առարկայից:

1. Մարդ - բնություն
2. Մարդ - տեխնիկա
3. Մարդ - մարդ
4. Մարդ - նշանային համակարգ
5. Մարդ - գեղարվեստական կերպար:⁶

Ներկայացնելուց հետո կատարեցինք խմբային աշխատանք: Առաջարկեցի խմբավորման 5 եղանակ:

Առաջադրանք 1: Վերցնել հնարավորինս շատ տվյալ տեսակի մասնագիտությունների օրինակներ: (Առաջին խումբ - «Մարդ - բնություն», երկրորդ խումբ - «Մարդ - տեխնիկա» և այլն)

⁶ Ավանեսյան Հ. Մ., Պապոյան Վ. Ռ., Գալստյան Ա. Ս., Սարգսյան Դ. Յու., «Մասնագիտական ինֆորմացիոն և ընտրություն», Երևան, ԵՊՀ հրատարակչություն, 2023թ., էջ 21

Երեխաների պատասխանների օրինակ.

- Անասնաբույժ, գյուղատնտես, երկրաբան, խաղավար, բնապահպան
- Վարորդ, մեխանիկ, ինժեներ, օդաչու, մեքենավար, էլեկտրիկ, շինարար, ավտոմեխանիկ, հանձնարար և այլն:
- Ուսուցիչ, բժիշկ, լրագրող, բուժօգնական, մանկավարժ, մատուցող, իրավաբան, վաճառող, վարսահարդար, էֆսկուրսավար և այլն:
- Հաշվապահ, գիտնական, տնտեսագետ, լեզվաբան, մաթեմատիկոս, ծրագրավորող և այլն:
- Նկարիչ, դերասան, ռեժիսոր, գլխավոր, դիզայներ, ֆունդակագործ, դիրիժոր, հրաժարող, բանաստեղծ, կոմպոզիտոր, լուսանկարիչ և այլն:

Առաջադրանք 2: Կազմել մասնագիտությունների ցանկ, որոնք անհրաժեշտ են այս իրերը ստեղծելու համար.

- դպրոցական գրասեղան (առաջին խումբ);
- դպրոցական դասգիրք (երկրորդ խումբ);
- բուլկի (երրորդ խումբ);
- նենապակյա բաժակ (չորրորդ խումբ);
- ջինսեր (հինգերորդ խումբ):

(Երեխաները 5 րոպե ֆենարկում են պատասխանները):

Ի՞նչ մասնագիտություններ են կրկնվում: Վարորդ, ինժեներ, տեխնիկ, դիզայներ, մեխանիկ, էլեկտրիկ, հաշվապահ, տնտեսագետ և այլն:

Ի՞նչ հետևություն կարելի է անել: Այն, որ դրանց պահանջարկը կա, սրանք անհրաժեշտ մասնագիտություններն են:

Բայց այս բոլոր մասնագիտությունների մարդկանց ինչ-որ մեկը սովորեցրել է, ինչ-որ մեկը կառուցել է այս գործարանները, մեկը վերանորոգել է ջրի ծորակները, ինչ-որ մեկը մաքրել է սենյակները, այնպես որ շատ մասնագիտություններ դավելու են անհրաժեշտ մասնագիտությունների շարքին... (ուսուցիչ, բժիշկ, շինարար, ջրմուղագործ, և այլն):

Առաջադրանք 3: Ինչպե՞ս ընտրել նիշ մասնագիտությունը:

- ☒ Նախ, ապագա աշխատանքը պետք է լինի ուրախություն, ոչ թե բեռ: («Ուզում եմ»):

☒ Երկրորդ, պետք է ունենալ այս աշխատանքի համար մասնագիտորեն կարևոր որակների մի շարք՝ ինտելեկտուալ, ֆիզիկական, հոգեբանական: («Կարող եմ»):

☒ Երրորդ՝ այս մասնագիտությունը պետք է պահանջված լինի աշխատառուկայում («Պետք է»):

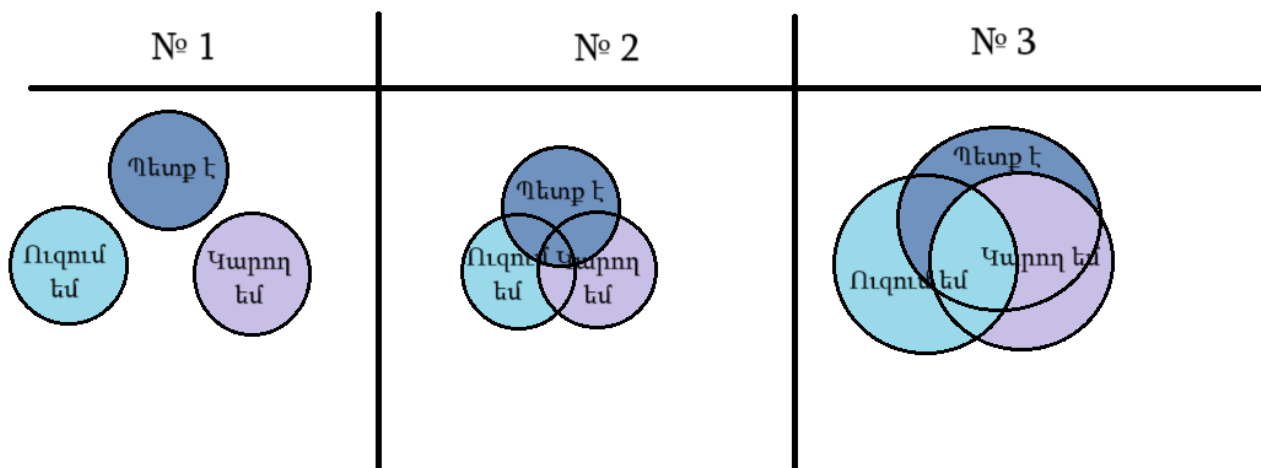
Պատկերենք «Ուզում եմ», «կարող եմ» «պետք է» երեք շրջանագծի տեսքով (նկ. 1):

Մեր նպատակները, կյանքի պլանները տեղ են գտնում «Ես ուզում եմ» շրջանակի մեջ:

«Կարող եմ» շրջանակում կգրենք մեր տաղանդները, կարողությունները, հնարավորությունները:

Իսկ «Պետք է» շրջանակը ներառում է այն մասնագիտությունները, որոնք հենց հիմա անհրաժեշտ են աշխատառուկայում: Նայենք գծագրերին. Այս նկարներից յուրաքանչյուրը ներկայացնում է ընտրություն:

Առաջին նկարում շրջանակները չեն հատվում: Երկրորդում նրանք ունեն հասման փոքր տարածք: Երրորդում, նրանք գործնականում համընկնում են միմյանց, կան շատ շփման կետեր:

Նկար 1

Առաջադրանք 4: Կարգավ մասնագիտական ընտրության նկարագրությունը, իսկ առեկտները փորձեն որոշել, թե որ նկարին է վերաբերում նկարագրությունը

- Անին դեռ չգիտի, թե ինչ է ուզում, նա չունի առանձնահատուկ ունակություններ և տաղանդներ, և ժամանակը չի բավականացնում դրանք փնտրելու համար: Բայց նա չէր հրաժարվի հարստությունից: Ընդհանրապես, նա ցանկանում է անել այն, ինչը հիմնականում ոչ ոքի պետք չէ: (Թիվ 1.)

- Մերին ցանկանում է լինել «ինչպես բոլորը»: Ունենալ ընտանիք, տուն, երեխաներ. Նա չի փայլում տաղանդներով: Բայց նա սիրում է շփվել երեխաների հետ: Եվ բացի այդ տեղի դպրոցում ուսուցչի պահանջարկ միշտ կա: Նա որոշեց ուսուցիչ դառնալ: (թիվ 2.)

- Հայկը ցանկանում է ծրագրավորող լինել: Նա իր մատների պես գիտի համակարգիչը, ծրագրավորման մասին գրքեր է կարդում, սեփական կայք-էջ է ստեղծել: Իսկ տեղեկատվական տեխնոլոգիաներն այժմ ամենուր պահանջված են, ուստի նրա ընտրությունը ամենաճիշդն է ստացվել: (թիվ 3.)

Երեխաները որոշում են, թե որ նկարն է համապատասխանում ընտրությանը:

Երեխաների պատասխանների օրինակ.

- Անին շատ բացեր ունի «Ես ուզում եմ» և «Ես կարող եմ» շրջանակում, ինչը նշանակում է, որ նա չի կարողանա «իր ցանկությամբ» մասնագիտություն ընտրել:

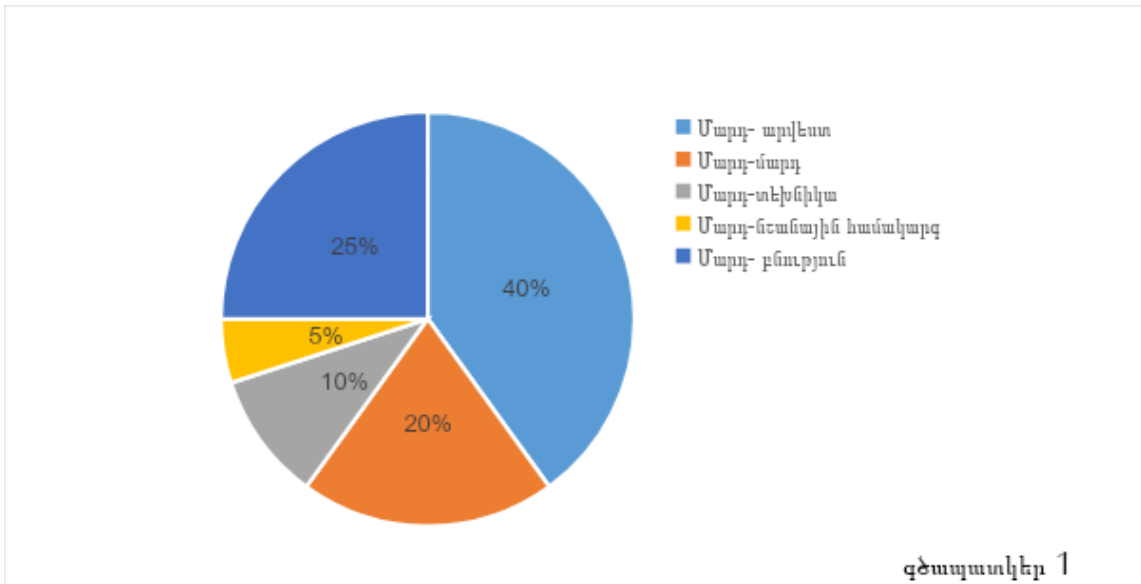
- Մերիի ընտրությունը լավ է ստացվել, բայց այնքան էլ հիմնավոր ընտրություն չէ: Եթե նա տեղափոխվի մեկ այլ ֆազա, որտեղ բավականաչափ ուսուցիչներ կան, նա չի կարողանա աշխատանք գտնել:

- Հայկը գերազանց ընտրություն է կատարել, և կհասնի իր առջև դրված նպատակներին:

Այսպիսով, աշակերտների մեծ մասը մասնագիտական ընտրությունը կատարեց՝ համաձայն «Ես ուզում եմ - կարող եմ - ես պետք է» սխեմայի:

Դասի ավարտին ֆննարկեցինք դեռ կազմնորոշում չունեցած աշակերտների հարցերը: Նրանք խորհուրդներ և օգնություն ստացան իրենց դասընկերներից իմ ուղղորդմամբ:

Արդյույնների վերլուծություն:

Վերլուծելով գծապատկեր 1-ի արդյունքները՝ նկատեցինք, որ երեխաների մեծամասնությունը (40%) հարմար է «Մարդ – արվեստ» մասնագիտությունների համար:

Մնացած առակերտները բաժնվեցին «Մարդ-բնություն», «Մարդ-մարդ», «Մարդ-տեխնիկա», «Մարդ-նշանային համակարգ» մասնագիտությունների տեսակների մեջ:

Նույնիսկ երբ սովորողը կատարում է ազատ մասնագիտության ընտրություն՝ չունենալով աշխատանքային փորձ, երբեք աշխատանքային միջավայրում չգտնվելով, շատ դժվար է որոշել՝ հավանո՞ւմ ես այս աշխատանքը, թե՞ ոչ: Միշտ չէ, որ այս կամ այն ստեղծագործության մասին պատկերացումները համընկնում են իրականության հետ: Ուստի կարևոր է որոշակի մասնագիտություն սովորելիս առավելագույն տեղեկատվություն տրամադրել աշխատանքի հեռանկարների մասին: Անհրաժեշտ է, հաշվի առնելով ընտրված մասնագիտության տեսակը, կատարել տարբեր էֆուլուրսիաներ դեպի ձեռնարկություն, հանդիպումներ մասնագետների հետ, գրույցներ ուսումնասիրվող նյութի հետ կապված մասնագիտությունների մասին, որպեսզի երեխաները հնարավորինս սովորեն իրենց հետաքրքրող մասնագիտությունների մասին:

Եզրակացություն

Այսպիսով, սովորողի հոգեբանական և մանկավարժական աջակցությունը մասնագիտական կողմնորոշման քաջանակներում ապահովում է, որ ուսումնասիրվող գործընթացը կենտրոնացած լինի ինքնահանազման, ընտրության դրդապատճառների որոշման, բացահայտման վրա: Ուսուցչի գործառույթները ապահովում են

մասնագիտական կողմնորոշման ամբողջականությունը: Սովորողի մասնագիտական կողմնորոշման արդյունքը պետք է լինի նրա կրթական և մասնագիտական ուղու որոշումը՝ կապված արտաքին և ներքին հնարավորությունների և կարիքների հետ:

Ուսումնասիրության արդյունքում.

1. Ուսումնասիրվել և վերլուծվել են հոգեբանական և մանկավարժական գրականությունը, ուսումնամեթոդական փաստաթղթերը, որոնք առնչվում են ուսումնասիրության թեմային: Ամփոփվեց նաև, որ դպրոցականների մասնագիտական ուղղորդումը պետք է իրականացվի տարբեր մեթոդների միջոցով:

3. Առաջարկվել են սովորողների մասնագիտական ուղղորդման ուսուցչի գործունեության փուլերը.

- նախապատրաստական

- տեղեկատվություն,

- ախտորոշիչ,

- վերլուծական,

- ընդհանրացում,

- վերջնական,

4. Սովորողների մասնագիտական ուղղորդման տարբեր ձևերի օրինակներ դասարանում և արտադասարանական գործունեության մեջ:

5. Առաջարկվող մեթոդաբանության արդյունավետությունը, որն ուղղված է ուսուցման գործընթացում սովորողների ապագա մասնագիտության ընտրության նկատմամբ հետաքրքրություն առաջացնելուն, հաստատվում է փորձարարական որոնման աշխատանքներով, որն անցակվել է 2022-2023 ուստարում:

Այսպիսով, լուծելով իմ առջև դրված խնդիրները՝ ես հասա առջադրված նպատակին՝ ուղղորդելով սովորողներին մասնագիտական կողմնորոշման գործում:

Գրականության ցանկ

1. Ավանեսյան Հ. Մ., Պապոյան Վ. Ռ., Գալստյան Ա. Ս., Սարգսյան Դ. Յու., «Մասնագիտական ինֆորմացիոն և ընտրություն», Երևան, ԵՊՀ հրատարակչություն, 2023թ., էջ 46:
2. Иовайша, Л. А. Проблемы профессиональной ориентации школьников: пер. с лит. – М.: Педагогика, 2011. – С. 37.
3. Пряжников Н.С. Активизирующая профконсультация: теория, методы, программы. – Академия, 2014.
4. Рыженкова, Н. Формирование личностных, предметных и метапредметных результатов обучения по предметам естественно-математического и технологического циклов посредством предпрофильной и профильной подготовки

обучающихся: сборник материалов стажировки: ЧИППКРО, 2016. – 76 с.